

ПДАУ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Полтавський державний аграрний університет
Департамент культури і туризму Полтавської обласної військової адміністрації
Полтавський університет економіки і торгівлі
Державний університет «Київський авіаційний інститут»
Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«Стан та перспективи розвитку
рекреаційно-туристичного комплексу України:
природний, соціальний, економічний
та інноваційний аспекти»**

м. Полтава, 15 травня 2025 р.

Стан та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України: природний, соціальний, економічний та інноваційний аспекти: збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 15 травня 2025 р.)

УДК [338.48+379.8](082)

С77

Рекомендовано до друку вченою радою факультету обліку та фінансів Полтавського державного аграрного університету (протокол № 7 від 14.04.2025 р.).

Редакційна колегія

– **Безкровний Олександр Валентинович**, к. е. н., доцент, декан факультету обліку та фінансів, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;

– **Городянська Лариса Володимирівна**, к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємств Державного університету «Київський авіаційний інститут»;

– **Сгорова Олена Володимирівна**, к. е. н., доцент, професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;

– **Зоря Олексій Петрович**, д. е. н., професор, завідувач кафедри фінансів, банківської справи та страхування Полтавського державного аграрного університету;

– **Каролоп Олена Олександрівна**, к. пед. н., доцент кафедри професійної освіти, ресторанного і туристичного бізнесу Луганського національного університету імені Тараса Шевченка;

– **Логвін Михайло Михайлович**, к. геогр. н., доцент, завідувач кафедри туристичного та готельного бізнесу Полтавського університету економіки і торгівлі;

– **Перерва Петро Григорович**, д. е. н., професор, професор кафедри економіки бізнесу і міжнародних економічних відносин Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»;

– **Федорченко Лілія Вікторівна**, заступник директора Департаменту - начальник управління розвитку туризму, музейної справи та охорони культурної спадщини Департаменту культури і туризму Полтавської ОВА;

– **Шевчук Сергій Миколайович**, д. геогр. н., професор, завідувач кафедри геоматики, землеустрою та планування територій Полтавського державного аграрного університету.

Стан та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України: природний, соціальний, економічний та інноваційний аспекти : зб. матеріалів всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 15 трав. 2025 р.). Полтава : ПДАУ, 2025. 222 с.

До збірника ввійшли результати теоретичних та прикладних досліджень природного, соціального, економічного та інноваційного аспектів стану та перспектив розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України. Матеріали надруковані в авторській редакції. Редакційна колегія може не розділяти поглядів авторів. Відповідальність за зміст матеріалів, точність наведених фактів, цитат, посилань на джерела, достовірність іншої інформації та за додержання норм авторського права несуть автори.

© Колектив авторів

© Полтавський державний аграрний університет

ЗМІСТ

с.

Безкровний Олександр, Зоря Олексій, Єгорова Олена СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ: КОНСОЛІДАЦІЯ НАУКОВЦІВ У ПОШУКАХ РІШЕНЬ (ПЕРЕДМОВА РЕДАКТОРІВ).....	8
Bastanogova Maria, Garnaga Anastasia SAFETY IN EXTREME TOURISM: PROBLEMS AND SOLUTIONS	11
Chip Liudmyla, Romanko Vladislava CAFÉ CULTURE IN TOURISM INDUSTRY	15
Акімова Емма СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ У РОЗВИТКУ ДІЛОВОГО ТУРИЗМУ ТА ВИСТАВКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	19
Акімова Емма СУЧАСНІ ЦЕНТРИ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЙОГО РОЗВИТКУ	23
Барібіна Яніна РОЗВИТОК АКТИВНОГО ЕКОЛОГІЧНОГО ТУРИЗМУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	26
Безкоровайна Вікторія ТУРИСТИЧНІ РЕСУРСИ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СТРУКТУРА ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ	31
Безкоровайна Вікторія, Рудич Алла ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ РЕСУРСИ – СКЛАДОВА ТУРИСТИЧНОГО ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ	35
Безкровний Олександр, Євсєєв Іван ПОДАТКОВА СИСТЕМА ЯК ЧИННИК СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ	39
Безкровний Олександр, Лиженков Вячеслав, Завалій Олександра ТУРИСТИЧНИЙ ПОДАТОК: ПОЗИТИВНІ ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРАКТИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	46

*Стан та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України:
природний, соціальний, економічний та інноваційний аспекти:
збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 15 травня 2025 р.)*

Бригіна Софія, Пилипенко Катерина МЕДИЧНИЙ ТУРИЗМ ТА РЕАБІЛІТАЦІЯ, ЯК РУШІЙНІ СИЛИ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	50
Будник Ніна, Кайнаш Алла ГЛОБАЛЬНІ ВИКЛИКИ Й НОВІ МОЖЛИВОСТІ: ЯК ЗМІНЮЄТЬСЯ ТУРИСТИЧНА ГАЛУЗЬ	55
Ганженко Антон СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПОСЛУГ ГОТЕЛЮ	58
Гарнага Анастасія, Бастаногова Марія НАДЛИШКОВИЙ ТУРИЗМ: СУТНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВИРІШЕННЯ	62
Голіхін Леонід ПРИРОДНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РЕКРЕАЦІЙНО-ТУРИСТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ: ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	66
Городянська Лариса, Берегельська Інна МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	69
Городянська Лариса, Безугленко Анастасія, Онищенко Віталій ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАНАХ ТА В УКРАЇНІ.....	74
Городянська Лариса ПЕРСПЕКТИВИ ПОВОЄННОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО «ЗЕЛЕНОГО» ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	80
Дюжев Олександр, Остапенко Денис, Косенко Андрій ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ФОРМ ПРОВЕДЕННЯ ПІШОХІДНОГО ТУРИЗМУ	85
Каплун Юліана СІЛЬСЬКИЙ «ЗЕЛЕНИЙ» ТУРИЗМ: ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ ТА АКТУАЛЬНІ ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ	89
Климчук Дар'я ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНІ МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ: ПОДАТКОВІ ПІЛЬГИ ТА ІНВЕСТИЦІЙНІ ПЕРСПЕКТИВИ.....	93

Кобобел Алла, Скляр Георгій ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЛАГОПОЛУЧЧЯ СУБ'ЄКТІВ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	97
Копиця Андрій, Бердос Максим, Кобелева Тетяна ФОРМУВАННЯ БАЗОВИХ ХАРАКТЕРИСТИК РІЗНОВИДІВ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ	101
Корінь Софія ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ФОРМУВАННЯ ЛОЯЛЬНОСТІ ТА ЗАЛУЧЕННЯ НОВИХ КЛІЄНТІВ У ТУРИСТИЧНОМУ БІЗНЕСІ.....	106
Косенко Євген, Дороніна Майя, Кобелєв Валерій ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ БІЗНЕС-СТРУКТУР	109
Косенко Руслана, Перерва Петро СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ .	113
Косенко Софія, Кобелева Тетяна ДОСЛІДЖЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ЕКСТРЕМАЛЬНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ	118
Кулібаба Анастасія НАПРЯМКИ РОЗШИРЕННЯ ПРИСУТНОСТІ УКРАЇНИ НА СВІТОВОМУ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ	122
Кулібаба Анастасія, Рудич Алла ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ СТАТИСТИЧНОГО СПОСТЕРЕЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРОПЕРАТОРІВ	126
Лега Ольга, Прийдак Тетяна, Яловега Людмила ТУРИЗМ БЕЗ ОБМЕЖЕНЬ: ФОРМАТИ ІНКЛЮЗИВНИХ ПОДОРОЖЕЙ .	130
Масалаб Олексій, Ткачова Надія ІНТЕРНЕТ-РЕКЛАМА ЯК ПРАВОВИЙ ЗАСІБ ПРОСУВАННЯ НА РИНОК ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ	136
Мацука Вікторія ВОЛОНТЕРСЬКИЙ ТУРИЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ВІДБУДОВИ ТА МІЖНАРОДНОЇ СПІВПРАЦІ	140

Миронов Юрій ТУРИЗМ ЕКОЛОГІЧНИЙ ЧИ ЕКОЛОГІЗОВАНИЙ? ДО ПИТАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	145
Михайловин Роман ВИКОРИСТАННЯ ЧАТ-БОТІВ ДЛЯ СПІЛКУВАННЯ З КЛІЄНТАМИ У ТУРИЗМІ	149
Мороз Світлана, Калашник Олена, Кузнєцов Роман ОСВІТНІЙ ВИМІР ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ: ІННОВАЦІЙНИЙ ДОСВІД ПДАУ	154
ОЛІЙНИК ВАЛЕНТИНА АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ АЛБАНІЇ	157
Перерва Поліна, Косенко Олександра ФОРМУВАННЯ МАРКЕТИНГОВОГО СУПРОВОДУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ	160
Разумова Діана БЕЗБАР'ЄРНІСТЬ ТА ІНКЛЮЗИВНИЙ ПІДХІД В ТУРИЗМІ.....	164
Сенів Ліліана ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС В УКРАЇНІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ	166
Топтун Софія СІЛЬСЬКИЙ ТА ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ ЯК СКЛАДОВА РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ТУРИЗМУ В ПОЛТАВСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	169
Топтун Софія, Рудич Алла ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	172
Тютюнник Світлана СТАЛИЙ РОЗВИТОК ТУРИЗМУ: СУТНІСТЬ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	176
Тютюнник Юрій, Нужна Ірина ІНВЕСТИЦІЙНО-ФІНАНСОВА СКЛАДОВА БІЗНЕС-ПЛАНУВАННЯ У СІЛЬСЬКОМУ ЗЕЛЕНОМУ ТУРИЗМІ	181
Хвостик Данііл, Рудич Алла ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ПОТОКІВ	185

*Стан та перспективи розвитку рекреаційно-туристичного комплексу України:
природний, соціальний, економічний та інноваційний аспекти:
збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 15 травня 2025 р.)*

Цехмістер Ксенія СТРАТЕГІЇ МІЖНАРОДНОГО МАРКЕТИНГУ ДЛЯ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ	190
Черноусов Олексій, Ткачов Максим ЄВРОПЕЙСЬКЕ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩЕ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ В УМОВАХ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА.....	194
Шевкун Анастасія ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В КОНТЕКСТІ ВІДПОВІДНОСТІ ПРИНЦИПАМ СТАЛОСТІ	199
Шеїн Євген, Дороніна Майя ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ	202
Шеїн Олексій, Перерва Петро ТУРИСТИЧНИЙ ПРОДУКТ: УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ РОЗРОБКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ	207
Шелудько Вікторія КОНЦЕПЦІЯ SLOW FOOD У ГАСТРОНОМІЧНИХ ТРАДИЦІЯХ ПОЛТАВЩИНИ	212
Шуліка Елеонора НАПРЯМКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ.....	217
Шуліка Елеонора СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РИНКУ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	220

Мороз Світлана,

к. пед. н., доцент, доцент кафедри харчових технологій

Калашник Олена,

к.т.н., доцент, доцент кафедри харчових технологій

Кузнєцов Роман,

асистент кафедри харчових технологій

Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава

ОСВІТНІЙ ВИМІР ГАСТРОНОМІЧНОГО ТУРИЗМУ: ІННОВАЦІЙНИЙ ДОСВІД ПДАУ

Гастрономічний туризм в умовах сучасної України набуває особливої ролі в системі соціокультурного та економічного розвитку. Його значення виходить за рамки сезонної подорожі чи звичайного споживання їжі. У складному контексті війни та післявоєнного відновлення актуальність цього напрямку зростає, адже він відкриває можливості для відновлення локальних економік, формування культурного іміджу регіонів і розвитку підприємництва у сфері HoReCa.

На тлі триваючої війни внутрішній туризм в Україні демонструє стійкість і здатність до адаптації. За даними Державного агентства розвитку туризму, туристичний збір у першому півріччі 2023 року сягнув понад 85,5 млн. грн. У 2024 році цей показник зріс до 273 млн. грн., що навіть перевищує довоєнні рівні (рис. 1).

У 2024 році у Полтавському регіоні порівняно з позаминулим роком зросли суми туристичного збору до 7 млн. 70 тис. грн. проти 6 млн. 414 тис. грн. [1]. Це свідчить про стабільний інтерес українців до подорожей у межах країни, зокрема до тих форматів, які дозволяють зануритися в культурну автентичність та отримати позитивні емоції на фоні соціальної турбулентності.

Рис. 1. Динаміка надходжень туристичного збору за 2021-2024 рр.
Джерело : [1]

У сучасних умовах перевага надається короткотерміновим мандрівкам у безпечні регіони – насамперед Західну Україну, Закарпаття, Полтавщину, Львівську область. Туристи активно цікавляться культурними подіями, місцевими святами, фестивалями, дегустаційними турами, які дозволяють не лише відпочити, а й відкрити гастрономічну ідентичність регіону. У цьому контексті гастрономічний туризм постає не лише як тренд, але й як стратегічно важливий напрям розвитку туризму, що має значний потенціал для сталого соціально-економічного зростання регіонів. Водночас гастрономічний туризм позитивно впливає на локальні бюджети, підтримує зайнятість населення, стимулює розвиток фермерських господарств, малого бізнесу й інфраструктури гостинності. Проблема ефективного розвитку гастрономічного туризму, на нашу думку, зумовлена відсутністю системного підходу до інтеграції кулінарної спадщини в туристичний продукт, недостатньою координацією між учасниками туристичного ринку, а також слабкою промоцією регіональної гастрономічної ідентичності як на національному, так і на міжнародному рівнях. До цього додаються брак стратегічного бачення щодо використання гастрономічного

ресурсу в регіональних туристичних програмах.

Відсутність комплексної міждисциплінарної програми підготовки, яка б охоплювала культурологічні, маркетингові та технологічні аспекти гастрономії, стримує формування конкурентоспроможного людського капіталу і суттєво гальмує розвиток гастрономічного туризму як динамічного й перспективного напрямку сучасної туристичної галузі. Фахова підготовка кадрів – кулінарних гідів, гастроекспертів, аналітиків гастрономічних трендів, які здатні інтегрувати локальний ресурс у ширший культурно-туристичний контекст, на наш погляд, сприятиме ефективній реалізації гастрономічного потенціалу Полтавщини.

Важливою умовою для цього є формування цілісної регіональної гастрономічної стратегії у туризмі. Така стратегія має базуватися на принципах сталого розвитку, збереження культурної спадщини, підтримки місцевих виробників і забезпечення високих стандартів гастрономічного сервісу.

Показовим прикладом інноваційної гастрономічної ініціативи є створення на базі Полтавського державного аграрного університету першої в Україні веганської навчальної лабораторії Loving Hut Vegan, яка поєднує в собі освітню, просвітницьку та соціальну функції. У цій лабораторії майбутні фахівці індустрії гостинності опановують основи здорового харчування, сталого розвитку, етичного ставлення до довкілля та культури споживання.

Унікальність цієї ініціативи полягає не лише в її інноваційності, а й у формуванні нового типу фахівця – свідомого, екологічного, критичного до глобальних проблем харчової індустрії. Заклад став улюбленим місцем для студентської молоді та поступово трансформується у своєрідну візитівку ПДАУ, демонструючи, як освіта може інтегруватися у гастрономічну практику регіону.

Список використаних джерел

1. До бюджету громад у 2024 році надійшло майже 273 млн. грн. туристичного збору. URL : <https://www.tourism.gov.ua/blog/do-byudzhetu-gromad-u-2024-roci-nadiyshlo-mayzhe-273-mln-grn-turistichnogo-zboru>.

Олійник Валентина,

к. г. н., доцент, доцент кафедри готельно-ресторанного та туристичного бізнесу
Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса

АНАЛІЗ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ СФЕРИ АЛБАНІЇ

Албанія – одна з недорогих привабливих туристичних країн, що те так давно розкрила свій потужний туристичний потенціал. Країна, в якій переплились витоки іллірійської, грецької, римської, візантійської та османської цивілізацій. Албанія славиться численними історичними пам'ятками, архітектурними об'єктами традиціями та звичаями. Завдяки своєму вигідному географічному положенню, країна стрімко розвиваю різні туристичні напрямки. Албанське узбережжя простягається на 450 км, поділяючись на два регіони: Адріатичне – на півночі та – Іонічне на півдні. Адріатичне море характеризується мілководдям і широкими піщаними пляжами, що робить такі курорти, як Дуррес, Голем і Влера, популярними для сімейного відпочинку. Іонічне море має глибші води, скелясті береги та мальовничі бухти. Тут розташовані такі курорти, як Саранда, Ксаміль і Хімара, які славляться бірюзовими водами та розкішними пляжами.

Албанія пропонує чудові можливості для лікування та оздоровлення завдяки своїм природним ресурсам, таким як термальні джерела, морський клімат і гірські курорти. Країна відома своїми лікувальними курортами, що використовують цілющі властивості природних вод та грязей для лікування різних захворювань.

Одним із найвідоміших курортів є Бенъє (Llixhat e Vënjës), де термальні води з температурою від 26 до 32°C мають лікувальні властивості завдяки високому вмісту сірки, кальцію та магнію. Вони допомагають при артриті, захворюваннях шкіри, проблемах з диханням і порушеннях кровообігу. Іншим важливим курортом є Ельбасан, де термальні води до 55°C використовуються для